

Мар'яна Кузняр

Науковий керівник – канд. іст. наук Ковальчук Т. В.,
Національний університет “Острозька академія”

ТУРИЗМ ЯК ФОРМА ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА КАРПАТСЬКОГО ЄВРОРЕГІОНУ

Карпатський єврорегіон – це перша транскордонна організація, створена на території України. Володіючи значним природним, рекреаційним та історико-культурним потенціалом туризм виходить на одне з перших місць у співпраці країн.

Tourism as a form of cross-border cooperation in the Carpathian Euroregion. Carpathian Euroregion is the first cross-border organization founded in Ukraine. Endowed with significant natural, recreational, historical and cultural tourism potential goes to one of the first places in the cooperation countries.

Туризм как форма трансграничного сотрудничества Карпатского Еврорегиона. Карпатский Еврорегион – это первая трансграничная организация, созданная на территории Украины. Обладая значительным природным, рекреационным и историко-культурным потенциалом? туризм выходит на одно из первых мест в сотрудничестве стран.

Одразу після здобуття незалежності Україна почала проводити політику, спрямовану на поглиблення співробітництва між прикордонними територіями. Одним із напрямків такої політики стало створення єврорегіонів, першим з яких виник Карпатський Єврорегіон.

Саме 14 лютого 1993 р., підписанням у м. Дебрецені (Угорщина) міністрами закордонних справ України, Польщі та Угорщини Декларації про співробітництво населення, яке проживає в Карпатському регіоні заклало основу “Карпатського Єврорегіону”. У 1997 р. до договору приєдналася Румунія, а в 1999 р. – Словаччина.

До складу Єврорегіону увійшли прикордонні території України, Польщі, Словаччини, Угорщини та Румунії. Загальна площа – 151 693 кв. км. та населенням майже 16 млн. осіб. (для порівняння

на момент створення Єврорегіону ці показники становили 53 200 кв. км. та 5 млн. осіб відповідно).

Українська частина Карпатського Єврорегіону на даний час становить близько 56,6 тис. кв. км., а саме Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська та Чернівецька області, з населенням майже 6, 1 млн. осіб (станом на 1 грудня 2012 р.). Організаційна структура Асоціації: Рада, Міжнародний Секретаріат, Постійні Національні Представництва, Робочі Комісії.

Дивлячись на те, що Карпатський Єврорегіон займався виключно розвитком співробітництва між органами влади, то постала потреба у створенні координаційної структури, яка б сприяла налагодженню зв'язків між пересічними громадянами, неурядовим сектором. Саме тому у 1994 р. було створено Фонд розвитку Карпатського Єврорегіону за моделлю громадської фундації, поширеної в США.

Українські Карпати – це чудове місце для відпочинку. Розвиток різних видів туризму в регіоні, а саме пішохідного, водного, зеленого, лікувально-оздоровчого, велотуризму та ін., дозволяє значно збільшити дохід в рекреаційній сфері. На даний час він складає 22%, поступаючись лише Криму (42%), про що повідомляє Державне агентство України з туризму та курортів.

Серед програм та проєктів, фінансованих Карпатським Фондом, які безпосередньо стосуються розвитку туризму можна віднести наступні:

“Підтримка місцевого розвитку та туризму в Карпатському регіоні” – проєкт, фінансований в рамках програми TACIS (1,5 млн. євро), який протягом двох років реалізувався на території Закарпатської, Івано-Франківської, Львівської та Тернопільської областей України, і був, передусім, спрямований на підтримку розвитку сільського та зеленого туризму в Карпатському регіоні України.

“Вдосконалення транскордонної системи охорони природи у Верховині, Україна”. Основними завданнями проєкту було вдосконалення системи охорони природи у Карпатах, приведення її у відповідність із принципами Конвенції про біологічну різноманітність, Пан-Європейської стратегії про біологічну та ландшафтну різноманітність; Бернської конвенції та забезпечення підтримки стійкого розвитку туризму в поєднанні з місцевими культурними традиціями шляхом впровадження пілотних проєктів, відкриття інформаційно-екологічних центрів в м. Івано-Франківську та м. Яремче, підтримки відродження традиційного конярства тощо.

“Налагодження співпраці між туристичними підприємствами та представниками громадських організацій в розвитку туризму” – про-

ект, затверджений у 2002 р. в рамках проекту започатковано видання вісника “Туристичні вісті” на двох мовах: українській та англійській.

“Завітай та подивись: підтримка промоції та маркетингу агротуризму та екологічного землеробства на Українських Східних Карпатах” та “Промоція та розвиток агротуризму й екологічного землеробства на території Українських Східних Карпат і Молдовії” – це проекти, які фінансуються в рамках програми “Polska Pomoc” Міністерства закордонних справ Республіки Польща. Перший проєкт було представлено на міжнародному заході – “Дні добросусідства України та Польщі” у с. Кострино, Великоберезнянського району Закарпатської області. Реалізаторами другого проєкту стали з польської сторони – Товариство “В-4” (м. Жешув), з української – Міжнародна асоціація інституцій регіонального розвитку “МАІРР” (м. Ужгород), з молдавської – “Centrul Moldo-Polonez deSustinege a Antreprenoriatului” (м. Балті). У рамках проєкту, для представників з України було проведено ряд теоретичних занять, присвячених темам “Побудова та розвиток партнерства між гміною та регіоном у розвитку агротуризму”, “Агротуризм та екологічне землеробство як елемент регіонального та місцевого розвитку”, “Маркетинг і промоція агротуризму та екологічного землеробства”, “Місцева культурна спадщина – елемент промоції регіону”.

У рамках програми Фонду розвитку “Карпатського Єврорегіону” було реалізовано ряд проєктів за участю обласних установ і організацій: “Збір та розповсюдження інформації і досвіду у сфері зеленого туризму” (“Спілка сприяння зеленому туризму”, м. Івано-Франківськ), “Маркування туристичних маршрутів, публікація буклетів та проведення семінарів” (Громадська екологічна організація “Еко-плай”, м. Яремче), “Проведення міжнародного туристичного ярмарку” (Регіональний фонд розвитку туризму та рекреації, м. Ужгород), “Збір та поширення інформації про можливості розвитку сільського туризму в регіоні Карпат” (Асоціація розвитку сільського зеленого туризму, м. Івано-Франківськ).

Отже, Карпатський Єврорегіон є першим транскордонним євро-регіоном, створеним на території України, який співпрацює із Польщею, Словаччиною та Румунією. Одним із головних сфер співпраці залишається туризм, який активно розвивається, спираючись на наявні рекреаційні ресурси.

Список використаних джерел та літератури:

1. Єврорегіон Карпати-Україна [Електронний ресурс] : Статут Міжрегіональної організації “Карпатський Єврорегіон”. – Режим доступу: <http://euroregionkarpaty.com.ua/karpaty/2010-03-20-22-56-53/2010-03-21-01-00-05.html>. – Назва з екрана.
2. Карпатський Єврорегіон [Електронний ресурс] : Українська частина. – Режим доступу: <http://www.lnu.edu.ua/rasd/uk/zagalna/index.htm>. – Назва з екрана.
3. Мікула Н. Єврорегіони: досвід та перспективи [Текст] / Н. Мікула. – Львів : ІРД НАН України, 2003. – 222 с.
4. Carpathian Euroregion [Electronic resource] : History. – Mode of access: <http://www.tradecarp.com/index.php?:17:en:History>. – Title from the screen.